

Agro būvniecības attīstībai Latvijā nepieciešami skaidrāki stimuli un normatīvie risinājumi

28. oktobrī Valmierā, Latvijas Valsts mežu Rietumvidzemes reģiona klientu centrā, norisinājās projekta **“Lauksaimniecības izcelsmes būvmateriālu oglekļa piesaistes kvantificēšana (Agro Building Carbon / ABC)”** otrā iesaistīto pušu sanāksme. Tikšanās mērķis bija turpināt diskusiju par agro būvniecības attīstību Latvijā, apkopot secinājumus no pirmā pasākuma Rīgā un iezīmēt turpmākos soļus nozares stiprināšanai.

Sanāksmes ievadā projekta vadītāja Vidzemes plānošanas reģionā Inguna Kucina un Vidzemes Augstskolas Jaunās būvniecības skolas vadītāja Gunita Ķiesnere iepazīstināja ar projekta vispārīgajiem mērķiem un katra partnera lomu, uzsverot nepieciešamību stiprināt sadarbību starp pētniekiem, lauksaimniekiem un būvniecības nozares uzņēmumiem. Tikšanās laikā dalībnieki vienojās, ka šādas sanāksmes notiks vismaz 1-2 reizes semestrī (6 mēnešu periodā), lai nodrošinātu regulāru informācijas apmaiņu un kopīgu risinājumu meklēšanu. Diskusijas laikā tika atgādināts, ka pirmais projekta pasākums Rīgā pulcēja nozares pārstāvjus plašākā formātā, un tas apliecināja augošo interesi par lauksaimniecības izcelsmes būvmateriāliem. Šoreiz sarunas turpinājās jau fokusētākā lokā, analizējot praktiskos un politiskos priekšnosacījumus nozares

attīstībai.

Ilgspējīgas būvniecības eksperts Jānis Butkēvičs iepazīstināja ar aktualitātēm, kas saistītas ar Eiropas Savienības klimata mērķiem un jauno ēku energoefektivitātes direktīvu, kas dalībvalstīm jāievieš līdz 2026. gada maijam. Viņš uzsvēra, ka Eiropas Komisija aizvien biežāk runā par biobāzētiem produktiem, taču joprojām trūkst konkrētu regulējumu, kas atvieglotu to ieviešanu tirgū. “Visi nepieciešamie priekšnosacījumi agro būvniecības industrijas attīstībai Latvijā pastāv – mums ir zināšanas, potenciāls un resursi. Taču nepieciešami instrumenti un stimuli, tostarp politikas plānošanas un normatīvā līmeņa risinājumi,” norādīja Butkēvičs. Viņš arī atgādināja, ka biomateriāli nav tikai koks, bet tie ir arī salmi, kaņepes un citi augi, kas spēj būtiski mazināt būvniecības nozares oglekļa pēdu, nodrošinot ogļskābās gāzes piesaisti ēku konstrukcijās un samazinot atkarību no fosilajiem resursiem. Šāda pieeja rada jaunas ekonomiskas iespējas gan lauksaimniekiem, gan ražotājiem, gan reģionālajai attīstībai kopumā.

Ebbing Klaas Osinga prezentēja skatījumu uz vērtību ķēžu attīstību – no lauksaimniecības līdz ēku būvniecībai, akcentējot, ka Eiropā šobrīd strauji aug interese par kaņepju un salmu izmantošanu. Viņš minēja Nīderlandes pieredzi, kur miskantes tiek izmantotas pat asfalta ražošanā. Viņa vērtējumā Latvijā šāda programma būtu jāievieš iespējami drīz, jo tirgus tendences rāda skaidru pieprasījumu pēc biobāzētiem risinājumiem būvniecībā.

Latvijas Valsts mežzinātnes institūta “Silava” vadošā pētniece Dagnija Lazdiņa atzina, ka šobrīd “mēs atduramies pret sistēmas gatavības trūkumu – mūsu bāze nav pielāgota alternatīviem risinājumiem, jo nav sakārtoti dokumenti un sertifikācijas rīki.” Viņaspriekš, ja paralēli nenotiks darbs pie sertifikācijas procesa, jaunās prakses dzīvē ieviest būs ļoti grūti.

Diskusijas ietvaros dalībnieki uzsvēra, ka lielākais izaicinājums šobrīd ir standartu trūkums – ja kokmateriāliem tie pastāv, tad citiem biomateriāliem vēl ne. Tomēr tika uzdots arī būtisks jautājums – vai standarti vispār ir nepieciešami, vai arī būtu jāmeklē jauni, elastīgāki risinājumi. Sanāksmes dalībnieki vienojās, ka nepieciešams plašāks sabiedrības un nozares izglītošanas darbs, lai veicinātu izpratni par alternatīvo kultūru – kaņepju, salmu, graudzāļu potenciālu un to integrāciju būvniecības procesos. Tika uzsvērts arī pilotprojekta izstrādes nozīmīgums kā nākamā soļa, kas palīdzētu praksē pārbaudīt idejas un noslēgt biomateriālu vērtību ķēdi.

Projekta eksperte Liene Klišāne norāde: “Prieks redzēt, ka vairāki uzņēmēji Latvijā jau gadiem darbojas agrobūvniecības nozarē, veidojot būvmateriālus no kaņepēm, salmiem un niedrēm. Klausoties Nīderlandes pieredzi, saprotams, ka mēs savā ziņā vēl esam ceļa sākumā. Nozares

attīstībai nepieciešamas investīcijas uzņēmumos, ražošanas apjomi un tirgus. To iekustināt var palīdzēt valsts un pašvaldību pasūtījumi, līdzīgi kā tie tiek veidoti bioloģiskās pārtikas publiskajā sektorā. Projekta ABC tīklošanās pasākums ir lieliska vieta, kur identificēt aktuālās problēmas, tai skaitā normatīvajos aktos, un meklēt nākotnes risinājumus agro būvniecībā. Esam ceļā uz ekoloģiskāku vidi, gan mājokļiem, gan publiskām ēkām. ”

Projekta vadītāja Inguna Kucina sanāksmes noslēgumā aicināja turpināt iesākto darbu un domāt par iniciatīvām valstiskā līmenī: “Svarīgi ir ne tikai diskutēt, bet arī veidot konkrētus priekšlikumus, kas palīdzētu Latvijai izmantot tās potenciālu bioekonomikā un ilgtspējīgā būvniecībā.”

Par projektu

*Šis pasākums tika organizēts **INTERREG EUROPE programme 2021-2027** projekta Agro Building Carbon/ABC ietvaros. Projekta mērķis ir Uzlabot reģionālās politikas instrumentus, lai radītu ekonomiskās iespējas bioloģiskas izcelsmes būvmateriālu ražošanai un ar tiem saistītajai vērtību ķēdei. Šo mērķi plānots sasniegt, apgūstot labas prakses piemērus attiecībā uz šiem materiāliem un ar tiem saistītajām atbalsta politikām, jo īpaši oglekļa piesaistes sertifikāciju.*

Projekta

mājaslapa:

<https://www.vidzeme.lv/projekti/lauksaimniecibas-izcelsmes-buvmaterialu-oglekla-piesaistes-kvantificesana-agro-building-carbon-abc/pase/>

Attēlā: Otrā iesaistīto pušu sanāksme LVM, Valmiermuižā (no kreisās: Vidzemes plānošanas reģiona projektu vadītāja Inguna Kucina un Vidzemes Augstskolas Jaunās būvniecības skolas vadītāja Gunita Ķiesnere). Autors – Vidzemes plānošanas reģions.

Jautājumiem: Inguna Kucina, projektu vadītāja Vidzemes plānošanas reģionā,
inguna.kucina@vidzeme.lv, t. +371 26598678

Informāciju sagatavoja: Alise Seile, sabiedrisko attiecību speciāliste Vidzemes plānošanas reģionā, **alise.seile@vidzeme.lv**, t. +371 26222334